

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Udrag fra Labyrinten

Citation: Baggesen, Jens: "Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig", i Baggesen, Jens: *Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig*, udg. af TORBEN BROSTRØM , Gyldendal, 1971), s. 266. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-baggesen06-shoot-idm139952568642960/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig

(som Bye, som enkelt Gienstand, som et Ganske betragtet) er utænkkelig, uforesillelig – anderledes end i *Prospect*, uden fra; og her giælder ganske andre Regler end Symmetriens. Der er rigtig nok endnu een Maade muelig, at samle dens Deele til et Heelt, nemlig fra Toppen af et høit Taarn i Midten, *ovenfra* – og her falder det Geometriske aldeles i Øiet; men og som blot Geometrie, som en *Abacus Pythagoricus*. Manheim seer under denne Synspunkt ud som et afrundet Dambælt.

Dette var Øiets; men nu Forstandens Bedømmelse! Hvad den blotte Smag fandt uskiønt, trættende og til yderste Modbydelighed keedende, finder her den hele høiere Dømmekraft urimeligt, hensigtsstridigt, utaaleligt.

En Stad, besynderlig en stor Stad, støder allerede Forstandens Blik. I det mindste betragter jeg en saadan omtrent, som jeg forestiller mig, en fritflyvende Sommerfugl betragter en Biekube. „Men hvad er stødende deri?“ Proportionen! Jeg finder nemlig denne Biekube for lille. – „Men jeg burde betragte den som Bie, og ikke, som Sommerfugl.“ – Som Bie finder jeg et Rige og ikke en Stad at være en Biekube. Og derimod har jeg intet for saa vidt – indtil videre. „Indtil videre?“ – Ja reent ud sagt, for ikke at gjøre en Røverkule – eller en tillukt Biekube – af mit Hierte: jeg troer at *hele Jorden* egentlig burde være Menneskehedens Biekube, og at den virkelig engang – naar de forskiællige Bicstæder have sluttet Fred med hinanden – bliver det. Her hedder Sproget, Der skal være een Hiord og een Hyrde: *Der skal være een Dronning og een Kube!* – –

Biekuben bør være tilstrækkelig for alle Bier; man veed at der gives tre Sorter! Men – kiære Stadbyggerer! – er en Stad virkelig tilstrækkelig for alle Stænder? O! den meeste Honning beredes uden for den! Man betænke desuden, at et Menneske er forskiællig fra Bie i andet end blot legemlig Størrelse! Vare disse tvende Skabninger for Resten fuldkommen lige, vilde jeg aldeles intet have at indvende imod vore Stæder; thi der rummes omtrent ligesaa mange Mennesker i en Stad, som Bier i en Biekube. Men blot dette synes mig er stødende, at man har behandlet Folk aldeles som Fæe. – –

Her fløi en Tanke tilbage til Dannemark – til *Trolleborgs* udflyttede Gaarde: O maatte flere og flere Aander, som *Revent-*

lous, sprede Taagen med Byerne! Unægtelig bliver et Land derved lysere; thi Skyggerne kastes ikke længer i saa store Masser. Det er med Beboerne, som med Boligerne: for tæt sammenstablede skygges, taages, beryges og fordærves del! Hvor frydede jeg mig over de udflyttede Gaarde! Min Indbildningskraft udflyttede hele Jorden – *Manheim* sprang pludselig i tusinde Stykker – og hele Menneskeheden bevægede sig i Luft og Lys, som en Fugl der slipper ud af sit Buur giennem det aabnede Vindue. Jeg saae Instinktet overlade Fornuften Commandostaven, den blev en Talisman i Dronningens Haand – og Ormen fløj op, som Sommerfugl! Det var et saligt Syn! Bruden og Brudgommen favnede sig paa hin Side Broen – og i Baggrunden saae jeg Retfærdighed og Fred kysse hinanden. –

Held os, at vi ikke see Jorden blot som den var og som den er; men og i visse Øieblikke, som den skal være! Held os, at vi ikke blot vandre mellem vore Fædre og Brødre; men og undertiden mellem vore Børnebørns Børns Sønnesønner og Datter-Døttre! – Og Held *mig* (hvor ønskede jeg og mine Læsere!) at jeg ikke blot er i det sammensatte; men og – i det udstykkede *Manheim*! Thi, jeg gientager det, det første er utaalelig kiedsomt i Bredden og i Længden; man staaer Skak, hvor man staaer deri.

Støder en Stad overhovedet Forstandens Blik, saa saarer i Besynderlighed en Stad som denne det. Den er ikke blot sammenpakket og sammenpresset; men tilskaaren og tilspidset. Jeg veed ikke om det ogsaa hemmelig bidrager noget til min Afskye for dens rette Linier, Quadrater, og Tærninger, at intet i den menneskelige Gestalt er vinkelret eller fiirkantet. Man frygter at Beboerne i en saadan Bye alle Øieblikke støde sig. Det er mærkeligt, at Smagen endnu aldrig har indført fiirkantede *Drikkeglas*. Jeg troer heller ikke at man kunde drikke andet end Apotheker-Draaber og høit Brændeviin deraf – Viin og Kildevand umueligt. Iis derimod kan jeg ret got tænke mig i fiirkantede Glas, og dette gaar saa vidt, at Vand midt om Sommeren i en fiirkantet Flaske (der gives desværre deslige!) forekommer mig frossent. Ogsaa fryser jeg paa en Maade her i *Manheim*; jeg stivner. Jeg kunde umueligen løbe her med en vis Fart. Jeg føler det inderligt, jeg kunde umueligen blive foreksket her, i det mindste ikke paa Gaden, som dog i nogenlunde krumme Byer er